

Vallsta skola

Plan mot kränkande behandling
2025/2026

Innehållsförteckning

1	Grunduppgifter.....	4
2	Förskolans och skolans uppdrag.....	5
	2.1 Barnen och elevernas delaktighet.....	5
	2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet	5
	2.3 Personalens delaktighet	5
	2.4 Förankring av planen.....	5
3	Utvärdering.....	6
	3.1 Utvärdering av fjolårets plan	6
	3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	6
	3.2 Årets plan	12
4	Kartläggning	13
	4.1 Kartläggningsmetoder.....	13
	4.2 Områden som berörs av kartläggningen	13
	4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen	13
	4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen	13
	4.5 Resultat	13
	4.6 Analys.....	14
5	Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser	15
	5.1 Kommande utvecklingsinsatser	15
	5.1.1 Normer och värden	15
6	Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier.....	18
	6.1 Barn, elever och vårdnadshavare	18
	6.2 Personal anmäler kränkning	18
	6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra.....	18
	6.3.1 Utred vad som hänt	18
	6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna.....	19
	6.3.3 Följ upp och utvärdera	19
	6.3.4 Dokumentera	19
	6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning	19
	6.4.1 Utred vad som hänt	19
	6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna.....	20
	6.4.3 Följ upp och utvärdera	20

6.4.4 Viktigt att dokumentera	20
7 Begrepp	21
7.1 Diskriminering.....	21
7.2 Direkt diskriminering	21
7.3 Indirekt diskriminering.....	21
8 Trakasserier och kränkande behandling	22
8.1 Trakasserier.....	22
8.2 Kränkande behandling.....	22
8.3 Sexuella trakasserier	22
9 Repressalier	23
10 Diskrimineringsgrunder	24
10.1 Kön.....	24
10.2 Könsidentitet eller könsuttryck	24
10.3 Etnisk tillhörighet.....	24
10.4 Religion eller annan trosuppfattning.....	25
10.5 Funktionsnedsättning.....	25
10.6 Sexuell läggning	25
10.7 Ålder	26

1 Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskoleklass och grundskola F–6

Ansvariga för planen

Rektor tillsammans med elevhälsan

Planen gäller från

2025-08-15

Planen gäller till och med

2026-08-14

Läsår

2025-2026

I enlighet med Skollagen (2010: 800), Diskrimineringslagen (2008:567) och Grundskoleförordningen (2006:1083) samt Läroplanerna 2011 (LGR 11, Lsär11) om förbud mot diskriminering och annan kränkande handling av barn och elever har Arbrå skola upprättat en *plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande handling*, Arbrå skolas elevhälsoplan.

Planen ska främja barns och elevers lika rättigheter, motverka diskriminering oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, socioekonomisk bakgrund eller sexuell läggning, Planen ska förebygga och motverka all annan kränkande handling.

Planen gäller utbildning och annan verksamhet som avses i Skollagen (2010: 800). Vårt arbete baseras också på FNs konvention om barns rättigheter (som blev lag 2020-01-01) utifrån att alla barn har samma rättigheter och lika värde, att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet, att barn har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör dem samt att ingen får diskrimineras eller bestraffas. Skolan ska vidare hjälpa eleverna att utveckla respekt för såväl mänskliga rättigheter som vikten av likabehandling.

2 Förskolans och skolans uppdrag

Varje förskola och skola ska se till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att varje förskola och skola ska

- Sätta in åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- Varje år upprätta en plan mot kränkande behandling
- Involvera barn och elever i det förebyggande arbetet, bland annat med att kartlägga tryggheten på förskolan och skolan för att ta fram planen
- Leva upp till handlingsplikten

2.1 Barnen och elevernas delaktighet

Eleverna är delaktiga i arbetet mot diskriminering och kränkande handling genom klassråd, elevråd, trygghetsgruppen ASTA och i det dagliga arbetet på skolan och i fritidshemmet. Under läsåret är värdegrundsarbetet ett stående inslag, både vid särskilda mentorsdagar och under den mentorstid som är schemalagd varje vecka.

Trygghet och studiero följs upp vid klassråd och elevråd, vid elevskyddsombudsmöten och trygghetsvandringar och med hjälp av elevenkäter under läsåret.

2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Skolans arbete mot diskriminering och kränkande handling presenteras och diskuteras med vårdnadshavare i samband med föräldramöten och föräldraråd. Synpunkter från vårdnadshavare på skolans arbete mot diskriminering och kränkningar kan lämnas fortlöpande under läsåret.

2.3 Personalens delaktighet

Utifrån resultaten från elevenkäterna och utifrån olika händelser i den dagliga verksamheten, diskuteras planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande handling i skolans trygghetsgrupp ASTA och i arbetslagen. Vid skolans kvalitetsdagar i juni utvärderas föregående års insatser. Frågor som tas upp är hur insatserna fungerat, vilka insatser som ska fortsätta och vilka nya insatser som krävs.

Rektor, i samverkan med trygghetsgruppen ASTA, ansvarar för genomförande, dokumentation, uppföljning och analys av planen.

2.4 Förankring av planen

Planen förankras för elever, personal och föräldrar i olika forum beroende på målgrupp, till exempel vid klassråd, elevråd, mentorsträffar, arbetslagsmöten, arbetsplatsträffar, utvecklingssamtal, föräldramöten och föräldraråd.

3 Utvärdering

3.1 Utvärdering av fjolårets plan

Inför läsåret 2024 - 2025 togs utvecklingsområden och insatser fram för att stärka tryggheten och motverka kränkningar på skolan. Utvärdering av förra årets insatser gjordes i elevenkäter under vårterminen, kommunenkäten och av arbetslagen vid kvalitetsdagarna i juni.

3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

UTVÄRDERING OCH ANALYS AV LÄSÅRET 2024-2025

Inför läsåret 2024 - 2025 togs följande utvecklingsområden och insatser fram för att stärka tryggheten och motverka konflikter och kränkande behandling på skolan.

- Trygghet
- Studiero
- ”veta vad som krävs” i lärandet.

Utvärderingen grundar sig på kommunens elev-, pedagogisk personals och vårdnadshavares enkät vt 2025, trygghetsvandring, statistik från prorenata samt från skolpersonals utvärdering och analys av läsåret under junidagarna 2025.

Lärares utvärdering och analys under junidagarna 2025.

Utvecklingsområde: ”Veta vad som krävs”

Önskad effekt:

Eleverna ska få:

- Större intresse för skolarbete
- Bättre studiero
- Högre måluppfyllelse.
- Vårdnadshavare bli mer delaktiga i skolarbetet, vilket medför större förståelse för vad eleverna ska lära sig.
- Att få vårdnadshavare och elever att känna och förstå att skolan är meningsfull. Fokus på lärande.

Aktivitet:

- Specificera innehåll
- Tydliggöra syfte, mål och vad eleverna ska ha LÄRT sig efter avslutad lektion eller område. Förtydliga i veckobrev vad vi arbetar med och vilket lärandemål vi har inom olika områden.
- Vara tydliga med vad, hur och varför och få eleverna delaktiga i ”hur”.

Har ni uppnått syftet/önskad effekt med aktiviteterna?

Vi ser att genom att tydliggöra och specificera innehåll på lektioner ökar intresset för den uppgiften och för att göra klart skoljobbet, men vi ser inte att det per automatik gör att eleverna blir mer intresserade av skoljobbet. Vi ser att när eleverna kommer med egna förslag på

arbete så ökar intresset för skolarbete. Enligt lägeskollen så ser vi att år 4-6 känner sig med delaktiga i skolarbete nu än tidigare. För år f-3 så är det fler som känner att de får vara delaktiga ibland men färre som känner att de helt är delaktiga. Vi ser i lägeskollen att eleverna generellt gillar de praktiska arbeten inom ämnena mer än de rena teoretiska. För 4-6 så är det ämnen som idrott, bild och NO som engagerar mest. För år f-3 är det matematik som engagerar mest.

Vi ser att eleverna mår bra av classroomscreen med tydligt syfte, mål, att göra, har lärt oss samt hur lång tid de ska arbeta.

Vi är jättebra på att skriva veckobrev. Vi skriver vad vi arbetar med, hur läget är i klassen och om fortsatt arbete, påminner om viktiga datum. Vi får mycket positiv feedback om våra veckobrev från vårdnadshavare.

Generellt så upplever vårdnadshavare att det är bättre studiero. År 1 tycker att studieron är sämre, år 2 betydligt bättre, år 3 ungefär lika som förra året, år 4-6 ungefär lika som förra året.

Vi ser att det generellt är låg måluppfyllelse i både år 3 och 6. Vi ser att omdömena skiljer sig i år 3 vad gäller resultat på NP med omdömen för samma ämnen.

Vi ser att många elever generellt når målen. Vi ser att kommande år 2 behöver insatser i svenska och matematik. I det stora hela så ligger vi på en god måluppfyllelse om vi analyserar omdömena. I år 6 ser vi en spridning av alla betygssteg.

Nulägesanalys -Junidagarna

Vi har varit samma personal till stor del under hela läsåret, vilket har bidragit till en trygghet för såväl elever, vårdnadshavare och personal. Det är extra resurser som har ändrats under året. Detta har påverkat elever genom att de behövt skapa nya relationer till vuxna och då blir lärandet ibland lidande.

Vi arbetar mot samma mål och alla är medvetna om utvecklingsområdena. Detta är bra för att det skapar en större medvetenhet hos både oss vuxna och eleverna när vi arbetar med och kring målen. Frågorna har varit uppe flera gånger under läsåret och vi har gemensamt under året arbetat fram nya metoder. När eleverna får tydliga rutiner och riktlinjer skapar det en tydlighet och trygghet i vardagen. Eleverna har haft enklare att förstå hur vi ska vara i t.ex. matsalen, vilket skapar mer lugn och större fokus på uppgiften. I enkäten ser vi att eleverna upplever att det finns vuxna de är trygga med och litar på att vuxna gör tillräckligt, vilket är ett tecken på att vi har en större samsyn.

Vi ser att tydliga lektionsstrukturer, exempelvis via Classroomscreen, skapar trygghet och fokus hos eleverna. Detta stödjer dem i att förstå vad som ska göras. När vikarier sätts in är strukturer i klassrummet likadana, vilket skapar igenkänning och trygghet hos eleverna. Genom tydliga instruktioner och förväntningar skapar vi en bra struktur där eleverna har god koll på vad, hur och varför de ska genomföra något. Eleverna kan då lägga fokus på lärandet, istället för det praktiska runt om. Vi ser stor skillnad på de lektioner som vi vuxna hunnit förbereda oss och de lektioner som vi behöver starta upp i stress. Eleverna får en mycket tryggare och tydligare start vid lektioner som är väl förberedda och där läraren har haft tid på sig att starta upp lektionen på ett bra sätt. Uppstartsuppgifter är ett bra exempel på något som kan underlätta den trygga uppstarten på lektionen.

Veckobreven är en tydlig styrka och bidrar till god kommunikation med hemmen. Vi beskriver vad vi gör, hur klimatet i klassen är och framtida aktiviteter. Detta skapar en god struktur för vårdnadshavare att hålla sig uppdaterade om vad som händer i skolan. Vi håller koll på att

alla vi läser, annars kontrollerar vi med de få som kanske inte har läst veckobreven. Vi har en hög andel som läser veckobreven. Gott samarbete med vårdnadshavare, både via veckobrev och vardaglig kommunikation. Vi är noga med att höra av oss om både positiva och negativa saker. Vårdnadshavare har uttryckt tacksamhet för god kommunikation och enklare samarbete genom informationen i veckobreven. Några gånger har eleverna själva fått vara med när vi skrivit veckobrev, vilket skapat en medvetenhet om hur kommunikationen till hemmet fungerar. Eleverna har då också fått tillfälle att reflektera över sitt skolarbete och hur de själva kopplar samman skola och hem.

Vi märker att det är samma familjer som läser veckobrev och pratar hemma om dem, men att vi fortfarande saknar en del som inte kommunicerar att de läst veckobrevet med eleverna. Vi upplever att det finns utvecklingspotential där vårdnadshavare kan öka intresset för veckobrevet och involvera sina barn.

De nya utvecklingsområdena inom rubriken "veta vad som krävs" har arbetats med för kort tid för att kunna se tydliga resultat i nuläget. Om 1-2 år kommer vi kunna se tydligare resultat så länge vi håller i samma utvecklingsmål. Vi behöver ha något eller några år för att kunna jämföra resultaten med varandra. Det vi kan se på kort tid är små, enkla, rutiner i klassrummet. Eftersom vi ser i resultaten i enkäten att eleverna saknar kunskap om vad som krävs, behöver vi fortsätta arbeta med dem. Kommande år kommer vi då kunna jämföra dessa resultat med varandra.

Vi ser också att vi kan arbeta med kring utvecklingssamtalen där vi behöver få eleverna både mer delaktiga under samtalet och hur de kan arbeta med sina mål under året.

Det kollegiala lärandet är viktigt för att utvecklingsarbetet ska fortlöpa. Detta för att vi kan dela med oss av både positiva och mindre positiva erfarenheter. Vi får också chansen att dela med oss av material och goda exempel. Det kollegiala lärandet sker oftast i våra vardagliga samtal i arbetsrummet. Vi har ett positivt klimat där vi kan dela med oss av både bra och dåliga erfarenheter, där vi har högt i tak.

Kommunens elevenkät vt 2025

Elevsvar

Förskoleklassen har inte samma frågor som övriga årskurser. Förskoleklassen har som klass sett bra/höga index på samtliga frågor. Det finns en skillnad på svaren mellan pojkarna och flickorna. Flickorna har lågt index jämfört med pojkarna på flera frågor och områden. Flickorna tycker att arbetsron är sämre, området "utveckling och lärande" och "ansvar och inflytande" har lågt index i samtliga frågor. Ett undantag är att flickorna upplever oftare att de får beröm då de jobbat bra.

Årskurs 1 tycker att läraren förklarar så att de vet vad de ska kunna och de får veta hur det går för dem i skolarbetet. De tycker inte att utvecklingssamtalen hjälper dem i skolarbetet. Eleverna upplever att de får arbeta varierande, att läraren får dem att tro på sig själv och att de får tillräckligt med utmaningar. Eleverna anser att de får det stöd och hjälp de behöver under lektion och i skolarbetet men de tycker att det ibland är för svåra arbetsuppgifter.

Eleverna upplever att lärarna/vuxna behandlar eleverna olika beroende på om de är kille eller tjej och att de känner sig orättvist behandlade av lärare/vuxen. Eleverna upplever att eleverna har ett bra bemötande mot varandra och vuxna.

Studieron är dålig. Eleverna känner sig trygga i skolan och litar på att vuxna i skolan gör tillräckligt om en elev behandlas illa. Eleverna upplever att det finns vuxna på skolan som bryr sig om hur de mår. Det kan vara lite svårt att få hjälp av elevhälsan.

Årskurs 2 tycker att läraren förklarar så de förstår vad de ska kunna. Läraren får dem att tro på sig själv i skolarbetet och anser att de får tillräckligt med utmaningar. Eleverna tycker att de får stöd och hjälp på lektionen och för att klara skolarbetet. Ibland kan de tycka att arbetsuppgifterna är för svåra.

Eleverna tycker att läraren behandlar alla elever lika, oavsett om de är kille eller tjej och de känner sig rättvist behandlade. Deras uppfattning är att eleverna har ett bra bemötande mot varandra men att eleverna har ett dåligt bemötande till vuxna.

Klassen har bra studiero. Eleverna känner sig trygga i skolan. De litar på att vuxna gör tillräckligt om en elev blir illa behandlad och anser att vuxna har koll på vad som händer på rasterna. De känner att det finns vuxna på skolan som bryr sig om hur de mår och tycker att det är lätt att få hjälp av elevhälsan.

Årskurs 3 tycker inte att läraren förklarar helt så de vet vad de ska kunna. De får veta hur det går för dem i skolarbetet. Eleverna upplever att de får tillräckligt med utmaningar och att läraren får dem att tro på sig själv i skolarbetet. Eleverna upplever att de får det stöd och hjälp de behöver under lektion och för att klara skolarbetet. Ibland kan skoluppgifterna kännas för svåra. Deras lärare pratar om kritiskt tänkande men diskuterar inte så ofta frågor där man kan tycka olika.

Eleverna tycker att läraren behandlar dem lika oavsett om det är pojkar eller flickor. Eleverna anser att eleverna inte har ett bra bemötande till varandra eller till vuxna på skolan.

Studieron är dålig i klassen. Eleverna känner sig inte trygga i skolan med undantag av att de inte är rädd för någon vuxen på skolan. Eleverna litar inte på att vuxna gör tillräckligt om en elev behandlas illa och tror inte att vuxna har koll på vad som händer på rasterna. Eleverna känner någon vuxen som de vet bryr sig om hur de mår.

Årskurs 4 tycker att lärarna förklarar vad de ska kunna i de olika ämnena och får veta hur det går för dem i skolarbetet. De tycker också att utvecklingssamtalen är till hjälp för dem. Eleverna känner sig stimulerade i skolarbetet, de får varierade uppgifter, läraren får dem att tro på sig själv och de får tillräckligt med utmaningar. Eleverna anser att de får det stöd och hjälp de behöver för att klara sina skoluppgifter. Ibland kan skolarbetet kännas för svårt.

Eleverna upplever att lärarna kan behandla dem olika beroende på kön. De känner sig inte orättvist behandlade av lärare eller vuxna på skolan. Eleverna anser att eleverna bemöter varandra på ett bra sätt men lite sämre bemötande till vuxna på skolan.

Studieron är inte bra. Eleverna känner sig trygga på skolan. De litar på att vuxna på skolan gör tillräckligt om en elev behandlas illa. De vuxna på skolan har dålig koll på vad som händer på rasterna. Eleverna känner någon vuxen på skolan som de vet bryr sig om hur de mår.

Jämfört med enkäten då klassen gick i åk 3 visar detta års enkät på ett högre/mycket högre index på flertalet frågor och områden. Exempelvis anser eleverna att de, detta läsår, har ett bättre bemötande till varandra och vuxna på skolan. Deras inflytande på skolarbetet har ökat markant, studieron, samt förhindra kränkningar har ökat.

Årskurs 5 tycker att lärarna förklarar vad de bör kunna i olika ämnen och de får veta hur det går för dem i skolarbetet. Eleverna anser att lärarna varierar lektionerna och de får tillräckligt med utmaningar. Läraren får dem inte att bli intresserad av skolarbetet och är inte så bra att få dem att tro på sig själv i skolarbetet. De skulle önska mer hjälp och stöd på lektionerna och för att klara skolarbetet. Skoluppgifterna känns inte för svåra. Lärarna pratar med dem om kritiskt tänkande och de får diskutera frågor där man kan tycka olika.

Eleverna anser att lärarna behandlar alla elever lika oavsett kön och de känner sig rättvist behandlade. De tycker att elever inte alltid behandlar varandra på ett bra sätt men har ett bra bemötande till vuxna på skolan.

Studieron är inte bra. Eleverna känner sig trygga i skolan med undantag av att de inte vågar vara sig själva i skolan. Eleverna litar på att vuxna gör tillräckligt om en elev behandlas illa men de tycker inte att vuxna har koll på vad som händer på rasterna. Eleverna känner vuxna på skolan som de vet bryr sig om hur de mår.

Jämfört med enkäten då klassen gick i åk 4 visar detta års enkät att eleverna upplever ett bättre bemötande från lärarn/vuxna och att eleverna bemöter varandra och vuxna på skolan på ett bättre sätt. Eleverna anser att vuxna lyssnar mer på deras förslag detta läsår.

Årskurs 6 tycker att lärarna förklarar vad de ska kunna i de olika ämnena men de får inte veta hur det går för dem i skolarbetet. Utvecklingssamtalen är till hjälp för dem. Lärarna varierar skolarbetet och de får tillräckligt med utmaningar. Lärarna får eleverna att tro på sig själv i skolarbetet. Eleverna anser att de får det stöd och hjälp de behöver på lektionerna och för att klara skolarbetet. Skoluppgifterna kan vara för svåra. Ibland pratar de om kritiskt tänkande och diskuterar frågor där man kan tycka olika.

Lärarna kan behandla elever olika på grund av kön men eleverna känner sig inte orättvist behandlade. Eleverna tycker att elever inte behandlar varandra och vuxna på skolan så bra.

Studieron är inte bra. Eleverna känner sig trygga i skolan. De anser att vuxna på skolan gör tillräckligt om en elev behandlas illa men de anser att vuxna inte har koll på vad som händer på rasterna. Eleverna känner någon vuxen på skolan som de vet bryr sig om hur de mår.

Jämfört med enkäten då klassen gick i åk 5 visar detta års enkät på ett ungefär lika/högre index inom områdena stimulans, kritiskt tänkande, bemötande av elever, studiero, trygghet och förhindra kränkningar.

Vårdnadshavare förskoleklass/vårdnadshavare grundskola.

Svarsfrekvensen i förskoleklassen är 79% och i grundskolan, åk 1–6, 47 %

Vårdnadshavarna i förskoleklassen tycker inte att de får veta hur det går för eleven, kunskapsmässigt och socialt. De upplever att läraren får eleven intresserad av skolarbetet men att läraren inte får eleven att tro på sig själv i skolarbetet och att eleven inte får tillräckligt med utmaningar för att utvecklas. De anser även att eleven inte får tillräckligt med hjälp för att klara skolarbetet.

Läraren bedöms som att behandla alla elever lika oavsett kön och att läraren/vuxna på skolan är rättvisa. Uppfattningen är att eleverna inte bemöter varandra och vuxna på skolan på ett bra sätt. Vårdnadshavarna upplever att studieron är låg.

Vårdnadshavarna i grundskolan skulle önska mer information om elevens kunskapsutveckling och hur eleven trivs i skolan. Vårdnadshavarna upplever att eleverna blir stimulerade i skolarbetet och att eleverna får stöd och hjälp. Deras uppfattning är också att eleverna behandlas jämlikt och rättvist. Uppfattningen är att eleverna inte bemöter varandra och vuxna på skolan på ett bra sätt. Vårdnadshavarna upplever att studieron är låg även om den är bättre detta läsår än föregående.

Pedagogisk personal, F-6

Lärarnas svarsfrekvens är låg, 50 %.

Lärarna upplever att de lyckas förklarar för eleverna vad de behöver kunna samt att eleverna får veta hur det går för dem. Lärarna anser att de inte helt lyckas väcka intresse, variera arbetet och få eleven tro på sig själv. Lärarna anser att de inte har gett eleverna det stöd och hjälp de behöver på lektionen och i skolarbetet. Eleverna får lära sig kritiskt tänkande och diskutera frågor där man kan ha olika uppfattning.

Lärarna tycker att eleverna inte bemöter varandra och vuxna på ett bra sätt. De anser att skolan främjar jämställdhet i undervisningen och att de ger alla elever samma möjligheter oavsett kön.

Uppfattningen bland lärarna är att eleverna inte får vara med och påverka hur de jobbar på lektionerna och att vuxna inte lyssnar på elevernas förslag tillräckligt ofta. Studieron är inte bra. Lärarna upplever att elever inte vågar vara sig själva i skolan och att eleverna känner sig otrygga. Lärarna har koll på vad som händer på rasterna och gör tillräckligt om en elev blir illa behandlad.

LÄGESKOLLEN

Eleverna fick svara på 3 frågor under början av höstterminen och samma frågor i slutet av vårterminen. Jämförelsen mellan de olika tillfällena visar att eleverna upplever att de lärt sig mer under läsåret. Under höstterminen ansåg eleverna i F-3 att de fick vara med och påverka mer än vad vårterminens lägeskoll visar. Eleverna i åk 4-6 kände sig mer delaktiga under vårterminens lägeskoll. Under höstterminen var det fler elever i F-3 som inte pratade med sina föräldrar om skolan än under vårterminen. I årskurserna 4-6 pratade eleverna mycket med sina föräldrar om skolan och det var i stort sett oförändrat i vårterminens lägeskoll.

TRYGGHETSVANDRING HT 2024

- **Låsen till toalettdörrarna** på övervåningen – Alla lås är bytta förutom 2 lås på övervåningen där nu mellanstadiet är. Otryggheten är att någon lätt kan öppna samt att ibland är det någon elev som låser toalettdörren utan att någon är inne.

Christer på fastighet är informerad. Ej åtgärdat vid läsårsslut.

- **Trappen till källaren**, idrottshallen/scenen – ofräsch, någon gör sina behov där.
- **Fotbollsmålen på grusplan** – känns otryggt då det är lätt att skada sig på gruset. Önskar tillbaka till gräsplanen. Bör då finnas nät så de inte behöver springa ut på vägen för att hämta en boll som skjutits utanför.
- **Klätterställningen** är vinglig, otryggt om den håller.

Christer på fastighet är informerad. En klätterställning är ersatt. Fortfarande är klätterställningen för armgång ranglig.

ANMÄLDA KRÄNKNINGAR I PRORENATA, F-6

Information om kränkingsrutin sker till vårdnadshavare vid föräldramöte i september. Skolpersonal informeras både vid skolstart och vid vårterminens början, de får även arbeta med case. Varje månad träffas varje lärarlag tillsammans med skolkurator och går igenom kränkingsanmälningar och diskuterar anledningen och åtgärder.

Under läsåret har det gjorts 160 anmälningar om kränkande behandling, föregående läsår var det 106 st. 43 ärenden har bedömts som att kränkande behandling har förekommit, samma elev kan förekomma i flera anmälningar. Det finns ett flertal anmälningar där det saknas namn på utsatt elev, dubbel anmälan samt olyckor.

Det är 47 fysiska elever där anmälan gjorts om att kränkande behandling skett, och dessa elever går övervägande i F-3. I anmälningarna finns det 34 fysiska elever som utfört den kränkande behandlingen och går övervägande i F-3. 28 elever har förekommit både att ha blivit utsatt och utsatt andra för kränkande behandling, 9 flickor och 19 pojkar.

FRÅNVARO

Information om frånvarorutin och vikten av närvaro sker till vårdnadshavare vid föräldramöte i september. Skolpersonal informeras både vid skolstart och vid vårterminens början. Varje månad träffas lärarlaget med skolkurator och går igenom frånvaron och diskuterar anledningen. Om anledning till frånvaro inte är klarlagt kontaktas vårdnadshavare.

Skolkurator sammanställer frånvaron via skola24, både frånvaro/elev med frånvaro över 10 % samt går igenom den grafiska frånvaron för samtliga elever. Syftet är att se eventuella mönster samt att tidigt upptäcka om en elev börjar få frånvaro vissa dagar/tider eller annat.

Klass	2024-2025			2023-2024		
	10-19%	20-49%	50-100%	10-19%	20-49%	50-100%
F	6	1	--	--	--	--
1	2	--	--	3	1	--
2	1	1	--	4	---	--
3	1	--	--	3	--	--
4	2	--	--	3	--	--
5	4	1	--	3	2	--
6	2	--	1	2	1	--
summa	18	3	1	18	4	--

3.2 Årets plan

Årets plan utvärderas senast 2026-08-15.

Beskrivning av hur årets plan ska utvärderas

Utvärdering av årets plan kommer att ske genom

- elevenkäter
- trygghetsvandringar tillsammans med trygghetsgruppen ASTA
- uppföljning i elevråd och föräldraråd
- uppföljning av personal vid kvalitetsdagar
- genomgång och analys av kränkings- och diskrimineringsärenden
- genomgång och analys av elevers frånvaro
- utvecklingssamtal

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor tillsammans med trygghetsgruppen ASTA ansvarar för uppföljning och utvärdering av årets plan.

4 Kartläggning

4.1 Kartläggningsmetoder

Kartläggningen grundar sig på kommunens elev-, pedagogisk personals och vårdnadshavares enkät vt 2025 samt "lägeskollen", trygghetsvandring och statistik från Prorenata.

4.2 Områden som berörs av kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Trygghet, Diskriminering och kränkande handling, Studiero, Ordningsregler, Grundläggande värden på skolan.

4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Via konferensschemat samt studiedagar.

4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Elevernas delaktighet

Eleverna är delaktiga i arbetet mot diskriminering och kränkande handling genom klassråd, elevråd, trygghetsgruppen ASTA och i det dagliga arbetet på skolan och i fritidshemmet. Under läsåret är värdegrundsarbetet ett stående inslag, både vid särskilda mentorsdagar och under den mentorstid som är schemalagd till varje dag.

Tryggheten och studiero följs upp vid klassråd och elevråd, vid elevskyddsombudsmöten och trygghetsvandringar och med hjälp av elevenkäter under läsåret.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Skolans arbete mot diskriminering och kränkande handling presenteras och diskuteras med vårdnadshavare i samband med föräldramöten och föräldraråd. Synpunkter från vårdnadshavare på skolans arbete mot diskriminering och kränkningar kan lämnas fortlöpande under läsåret.

4.5 Resultat

Arbetet med att tydliggöra syfte, mål och innehåll i undervisningen har lett till ökat engagemang i enskilda uppgifter, men inte nödvändigtvis till ett generellt ökat intresse för skolarbetet. När elever själva får vara med och påverka arbetets utformning ökar intresset tydligt. Elever i årskurs 4–6 upplever en ökad delaktighet. Praktiskt inriktade moment engagerar mest, särskilt i NO, idrott och bild i de högre årskurserna, och matematik i de lägre.

Tydliga strukturer, som exempelvis classroomscreen, har bidragit positivt till elevernas fokus och förståelse för undervisningens mål. Veckobreven fungerar väl och uppskattas av vårdnadshavare, vilket bidrar till ökad insyn och delaktighet.

Studieron upplevs generellt som förbättrad enligt vårdnadshavare. Elevernas uppfattning varierar mellan årskurser.

Trots god måluppfyllelse enligt omdömen är det fortsatt låg måluppfyllelse i både åk 3 och 6, särskilt i jämförelsen mellan omdömen och resultat på nationella prov i år 3. Kommande åk 2

behöver särskilda insatser i svenska och matematik.

Sammanfattningsvis har insatserna under läsåret 2024-2025, haft viss effekt på delaktighet och tydlighet, men det finns fortsatt behov av att stärka motivation, studiero och kopplingen mellan tydlighet i undervisningen och faktisk måluppfyllelse.

22 elever har under läsåret haft en frånvaro över 10 %. 18 stycken av dessa har haft en frånvaro mellan 10-19%, 3 elever frånvaro mellan 20-49% och 1 elev med en frånvaro över 50 %. Antalet elever med frånvaro mellan 10-19% är lika som föregående läsår, en elev, som förra läsåret, hade en frånvaro mellan 20-49% har ökat till en frånvaro över 50%.

Under läsåret har det gjorts 160 anmälningar om kränkande behandling, 43 ärenden har bedömts som att kränkande behandling har förekommit, samma elev kan förekomma i flera anmälningar. Årskurserna F-3 står övervägande för kränkingsanmälningarna. Det finns ett flertal anmälningar där det saknas namn på utsatt elev, dubbel anmälan samt olyckor.

Enligt kommunens elevenkät och vid trygghetsvandringen känner eleverna sig trygga i skolan med undantag av åk 3.

4.6 Analys

Skolan har lyckats skapa ökad tydlighet och delaktighet som gett positiva effekter på engagemang och vårdnadshavares upplevelse. Måluppfyllelse, frånvaro och trygghet i de yngre åren framstår dock som de största utmaningarna. Arbetet framåt behöver därför fokusera på:

1. Tidiga insatser i svenska och matematik i de lägre årskurserna.
2. Systematiskt arbete mot kränkande behandling i F-3, med fokus på normer, relationer och konflikthantering.
3. Stärkt motivation för lärande genom mer elevinflytande och praktiskt inriktade arbetsätt även i teoretiska ämnen.
4. Närmare analys av frånvaro för att tidigt identifiera riskelever.

5 Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser

5.1 Kommande utvecklingsinsatser

5.1.1 Normer och värden

Normer och värden

Utifrån utvärdering, kartläggning och analys av läsåret 2024-2025 kommer Vallsta skolas utvecklingsområde under läsåret 2025-2026 vara att:

- Eleverna ska bli intresserade av skolarbetet
- Eleverna ska känna att skolarbetet är lärande, ej för lätt och ej för svårt.
- Analys av frånvaro för att tidigt identifiera riskelever.
- Främja närvaro och förebygga frånvaro.
- Systematiskt arbete mot kränkande behandling

Planerade Insatser/Aktiviteter

Undervisning

- Fokus på lärandemål under alla lektioner, samt utvärdering av målen i slutet av lektionen.
- Få eleverna att själva reflektera över sitt lärande, t.ex. genom regelbunden respons på olika sätt.
- Lärarna använder BRAVO någon gång under höstterminen för att stärka och utveckla varandra mot uppsatta mål.

Kränkande behandling, trygghet

- Utbildning till skolpersonal i bedömning och hantering av konflikter och kränkande behandling samt insatser.
- Information till vårdnadshavare.
- Återkommande teman om kränkande behandling och konflikter till eleverna.
- Utvärdera och analysera insatser.
- Diskussion vid elevråd.
- Trygghetsvandring

Frånvaro

- Möten, ca 4e vecka, där skolkurator och skolpersonal analyserar frånvaron på enskilda elever och grupper.
- En djupgående kartläggning och analys av frånvaron på elevnivå.
- Utifrån analys utarbeta insatser för ökad närvaro, på elev och gruppnivå.
- Samverkan med andra myndigheter, ex socialtjänsten.
- Samarbete med vårdnadshavare.

Syfte med insats/aktivitet

Undervisning

Genom att eleverna anser att skolarbetet är intressant och givande i deras kunskapsutveckling förväntas:

- Ökad studiero
- Ökad delaktighet
- Ökad stimulans
- Eleverna känner att de få ökade kunskaper och att skolarbetet känns meningsfullt

Kränkande behandling, trygghet

- Ökad trygghet
- Minska antalet ärenden samt ärenden där det bedömts att kränkande behandling har skett.
- Minska antalet konflikter bland eleverna.
- Involvera eleverna i det främjande och förebyggande arbetet.

Frånvaro

- Ökad närvaro.
- Tidig upptäckt av oroande frånvaro.
- Genom samverkan förebygga frånvaro och främja närvaro.
- Genom insatser motivera/ge möjligheter till att eleven uppnå sina kunskapsmål.

Uppföljning och utvärderingen av skolans insatser/aktiviteter

Tidsram för uppföljning

Undervisning

- Fokus på lärandemål och att eleverna får reflektera över sitt lärande sker kontinuerligt under läsåret.
- Samtal med eleverna om upplevelsen av skolarbetet med 5 färdiga frågor, minst 2 gånger/termin. Dokumenteras.
- Lärarna använder BRAVO någon gång under höstterminen.

Kränkande behandling, trygghet

- Utbildning till skolpersonal 2 gånger/läsår.
- Information till vårdnadshavare, vid föräldramöten.
- Återkommande teman 2 gånger/termin i några årskurser.
- Utvärdera och analysera insatser löpande, minst 1 gång/månad
- Diskussion vid elevråd, 2 gånger/termin.

Frånvaro

- Möten, skolkurator och skolpersonal, var 4e vecka.
- En djupgående kartläggning och analys under september.
- Utifrån analys utarbeta insatser löpande under höstterminen.
- Samverkan med andra myndigheter, ex socialtjänsten, vid behov.
- Samarbeta med vårdnadshavare, individuella elever vid behov.

Tidsram för utvärdering

- Utvärderingen kommer att genomföras under höstterminen 2025, planerat till vecka 44
- Under vårterminen mars/april samt under junidagarna

Metoder för uppföljning och utvärdering

- Dokumentation från samtal med elever.
- Frånvarostatistik, skola24
- Statistik om anmälningar om kränkande behandling, prorenata.
- Trygghetsvandring
- Kommunens elevenkät.
- BRAVO

Prioriterat mål	Aktiviteter	Slutdatum	Ansvarig	Typ av åtgärd
Justera skolarbete efter elevers olika förmågor	Individanpassa	2026-06-30	Daniel Johansson, Josefin Magnusson, Britta Unosson	
	Uppstart	2026-06-30	Daniel Johansson, Josefin Magnusson, Britta Unosson	
Väcka elevers intresse för skolarbetet	Individanpassa	2026-06-30	Daniel Johansson, Josefin Magnusson, Britta Unosson	
	Uppstart	2026-06-30	Daniel Johansson, Josefin Magnusson, Britta Unosson	

6 Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier

Enligt Skollagen ska personalen **anmäla** till rektorn om de får veta att barn/elev känt sig kränkt. Rektorn ska i sin tur anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen. Skyldigheten gäller inte bara vid upprepade kränkningar, utan även vid enstaka händelser. Ingen värdering av allvaret i händelsen ska göras före anmälan. Uppgifterna som anmäls ska **utredas**. En utredning ska inledas så snart någon som arbetar på förskola/skola får veta att en elev känt sig kränkt. Med utredningen som utgångspunkt ska **åtgärder** vidtas som får eventuella konstaterade kränkningar att varaktigt upphöra.

6.1 Barn, elever och vårdnadshavare

Anmälan

- Den som *bevittnar* eller den som *får kännedom om* att en elev blir utsatt för kränkande handling, diskriminering eller trakasserier i samband med verksamheten ingriper och stoppar händelsen.
- Anmälan ska ske snarast, helst samma dag, i Prorenata.
- Anmälaren informerar elevens mentor och elevens vårdnadshavare.
- Anmälaren har samtal med berörda elever om vad som hänt och om orsaken till det inträffade. Dokumentationen skrivs direkt i anmälan.

Elev på skolan berättar vad som har hänt till en vuxen som sedan följer rutinen.

Vårdnadshavare kontaktar skolan som sedan följer rutinen.

6.2 Personal anmäler kränkning

Personalen anmäler händelsen snarast (helst samma dag) i Prorenata. Rektor och huvudman får då meddelande om att anmälan gjorts.

6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra

6.3.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskild kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om ett barn eller en elev har blivit utsatt för kränkande behandling är huvudmannen skyldig att snabbt vidta åtgärder. De ska leda till att kränkningarna upphör helt. Vilka åtgärder som behövs beror på vad utredningen visar.

Tänkbara åtgärder kan vara att

- samtala med barn, elever och eventuellt vårdnadshavare
- hålla ökad uppsikt, särskilt på platser och tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda
- tilldela en assistent eller en resursperson för den eller de som kränker
- se över gruppindelningar och schemaläggning
- göra insatser med hjälp av kurator och psykolog
- genomföra disciplinära åtgärder enligt skollagen respektive de arbetsrättsliga reglerna.

6.3.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomförs nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.3.4 Dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer generella insatser.

6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning

6.4.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska utredningen genomföras av person utsedd av skolchef.

Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskilt kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta ut-

redningen stanna vid att ord står mot ord.

6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om personal har utsatt ett barn eller en elev för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska närmsta chef besluta om åtgärder mot denne. Beslut om arbetsrättsliga åtgärder ska alltid konsulteras med HR-avdelningen. I sådana ärenden ska skolchef informeras.

6.4.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomför nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.4.4 Viktigt att dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer omfattande generella insatser.

7 Begrepp

7.1 Diskriminering

Diskriminering är när förskola/skola på osakliga grunder behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

7.2 Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

7.3 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan förskola/skola indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

8 Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

8.1 Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

8.2 Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

8.3 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Sexuella trakasserier innebär oönskade och olämpliga beteenden med sexuell underton som riktas mot barn/elev. Det kan handla om fysiska, verbala eller visuella handlingar som skapar en otrygg eller obehaglig miljö.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens/elevernas lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

9 Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskola/skola för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

10 Diskrimineringsgrunder

10.1 Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hänglar med vem som helst (sexuella trakasserier)

10.2 Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. (trakasserier)

10.3 Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. (diskriminering)

10.4 Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. (diskriminering)

10.5 Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]
- Patrik som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta stilla. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!". (diskriminering och trakasserier)

10.6 Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller hetero-

sexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. (trakasserier)
- På skolan anordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. (diskriminering)

10.7 Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men det fortsätter i alla fall. (trakasserier)